

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om priser og avancer.

(Lovforslaget (nr. 225) findes i tillæg A. sp. 6001, fremsættelsen i tidenden sp. 6058).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Erenbjerg: Indledningsvis skal jeg på mit partis vegne give udtryk for, at vi er tilhængere af en prislovgivning, der hjemler ret til at gribe ind, hvor der forekommer urimelige prisstigninger. Dette gælder ikke blot for detailhandelen, som man som oftest kontrollerer, men så sandelig også hvor det drejer sig om betaling for serviceydelser. Vi anser en prislovgivning for nødvendig, således at vi kan gribe ind, når priser og omkostninger her i landet stiger mere, end de gør i de lande, vi samhandler med.

Mit parti var ikke enig med VKR-partierne om formuleringen af den nugældende pris- og avancelov, hvorfor vi også ønsker den revideret. Loven indeholder en revisionsparagraf, der siger, at loven skal revideres senest i folketingsåret 1972-73. Denne revisionsparagraf skyldes vel nok, at loven indeholder ret vidtgående og nye principper for prisindgreb, eksempelvis over for kommunernes leverancer af el og gas.

Loven har nu virket i et par år, og vi har kunnet konstatere dens fordele og ulemper. Men da tidspunktet for en revision ifølge lovtæksten falder på et tidspunkt, hvor vi oplever ret så kraftige prisstigninger for bl. a. fødevarer, må vi anse dette tidspunkt for uheldigt. Vi finder det rimeligt at udskyde revisionen af loven indtil efteråret 1973, hvor vi vil have langt større muligheder for at bedømme det økonomiske klima, loven skal virke i.

Det skal også bemærkes, at en revision af loven måtte afvente overenskomstforhandlingernes afslutning i midten af april, for at vi kunne vurdere konsekvenserne af disse. Dette betød, at fristen for fremsættelse af lovforslag var forpasset, og en eventuel dispensation ville ikke levne tid til det gennemgribende udvalgsarbejde, som en revision af loven ville kræve.

Endelig skal det bemærkes, at en revision af denne lov har relation til de lovinitiativer, som vi agter at tage på hele forbruger-

området. Jeg tænker her på de forslag til en ny forbrugerlovgivning, som er indeholdt i forbrugerkommissionens betænkninger, herunder forslagene til en markedsføringslov og en mærkningslov. Jeg skal i den forbindelse spørge, om ministeren vil overveje muligheden af at lade kontrollen af prisloven og andre forbrugervenlige love foretage på grundlag af oplysninger indhentet af de rundt om i landet nedsatte forbrugergrupper til afløsning af de nu ca. 200 ansatte pris-kontrollører.

Jeg skal med disse bemærkninger anbefale en udskydelse af revisionen og tilsige mit partis støtte til, at denne revision gennemføres i efteråret 1973, således at revisionen gennemføres samtidig med de andre forbrugervenlige love.

Hans Kjær: Det er med en blanding af lige dele skuffelse og forundring, jeg har modtaget dette lovforslag fra handelsministeren. Når det i bemærkningerne til lovforslaget anføres, at en gennemførelse af en dyberegående revision i indeværende folketingsssamling ikke ville være mulig, hvis folketetinget skulle sikres mulighed for en grundig behandling, kan man naturligvis kun være enig med ministeren. Men det er jo handelsministerens fulde ansvar, at han ved at vente, til der kun er en halv snes dage tilbage af folketingsssamlingen, bringer folketetinget i en sådan situation.

Nu er det ikke ualmindeligt, at vi har revisionsparagraffer i lovgivningen, og det er heller ikke ualmindeligt, at vi får forslag om at udskyde revisionen. Men jeg finder det urimeligt i forhold til den revisionsparagraf, der er indeholdt i den lovgivning, som ministeren nu ønsker ændret, for den adskiller sig fra andre revisionsparagraffer ved at indeholde ordet „senest“. Det er ikke uden grund, dette ord blev tilføjet mellem anden og tredje behandling af lovforslaget, og det kan af mig kun opfattes som en forpligtelse, der blev lagt på handelsministeren, en pligt, som ministeren har forsømt.

Baggrunden for, at denne stramning af revisionsbestemmelsen blev foretaget mellem anden og tredje behandling, var ønsket om at understrege, dels at de mest restriktive bestemmelser i loven ikke skulle leve længere end nødvendigt, dels at de ikke skulle leve længere end muligt. Med det sid-

[Hans Kjær.]

ste tænker jeg naturligvis på, at det allerede dengang stod klart, at der ville være store problemer for virksomhedernes praktisering af kalkulationsregler, der gik ud fra en lovlig pris på en bestemt dato, den 28. februar 1971, og som endda hvilede på et prisgrundlag, der kunne føres tilbage til prisstoppet fra september 1970. Jeg mener, at den mellemliggende udvikling så klart for enhver med indsigt i erhvervenes hverdag har vist behov for en revision, ikke „senere“, ikke „senest“, men faktisk „tidligere“.

Lovens gennemførelse dengang var et led i den daværende regerings stabiliseringspolitik, men som bekendt var det en saga blot med stabiliseringspolitikken, da vi fik regeringsskiftet et halvt år senere. Disse bestemmelser føles derfor med rette mere og mere som en speciel urimelighed over for de selvstændige, og bitterheden bliver selvsagt ikke mindre nu, da den gensidige lønbevillingsproces hos alle andre udløser indkomsteksplosioner af en hidtil ukendt størrelse.

Det er måske umuligt at hævde, at det vil blive endnu vanskeligere at efterleve reglerne, end det har været hidtil, for det har hidtil været umuligt, og man kan ikke gøre en ting, der er umulig, endnu mere umulig. Men jeg kan ikke tage handelsministerens begrundelse for udsættelsen af revisionen for gode varer. I mere end 2 år har ministeren kendt revisionsbestemmelsens indhold med den særlige forpligtelse over for folketinget, som indføjjelsen af ordet „senest“ måtte indebære. Jeg formoder også, at det har stået ministeren klart, at der er overenskomstforhandlinger hvert andet år. Det kan næppe være kommet helt bag på ministeren.

Der har således været rig anledning for handelsministeren til for længst at tage det nødvendige initiativ, og det vel så meget mere som handelsministeren ikke upopulært, måske endda ganske populært, kort efter sin tiltrædelse strøede om sig med invitationer til erhvervene om medvirken til en bedre lov. Men udspillet udeblev dengang, som det er udeblevet siden.

Da loven blev gennemført, var det nuværende regeringsparti i opposition, også i forhold til loven. Man ville ikke tage noget medansvar; nej, man stemte imod. Man talte om en langt hurtigere revisions nødvendighed. Jeg skal ikke på nogen måde fragå mit

partis og dermed mit eget medansvar for lovens gennemførelse under de daværende omstændigheder. Men nu, da tusindvis af selvstændige skal leve videre med en følelse af, at de, og de alene, kan jages frit hele året, skal leve videre med regler, der giver en masse administrativt arbejde i virksomhederne, uden at man kan være sikker på, om man nu også i alle detaljer er så lovlydig, som det er de flestes natur at være, og med den deraf følgende utryghed oven i alle de besværligheder, som dette samfund i forvejen tynger dem med, da er ansvaret herfor regeringens og handelsministerens.

Vi ønsker, at dette ansvar skal stå ganske klart, og mit parti vil derfor ikke medvirke til ministerens lovforslag.

Jens Peter Jensen: Jeg beklager, at ministerens lovforslag er kommet frem på så sent et tidspunkt, som tilfældet er, idet der jo gerne skulle have været mulighed for at gennemføre en reel drøftelse af en revision af loven. Alligevel forestiller jeg mig, at der bliver mulighed herfor under et udvalgsarbejde. Det kan ikke være sådan, at fordi folketinget beslutter at holde sommerferie, skal de mange mennesker, der skal leve og virke under denne lovgivning, ikke have mulighed for at komme med deres betragtninger. Derfor regner jeg med en reel behandling af det.

Jeg synes, at det er søgt, når man siger, at man ville afvente overenskomstsituations virkninger, for når vi kommer hen til efteråret og skal tage fat på loven igen, er der jo forfaldet et par dyrtidsportioner, og de virkninger er stort set de samme som dem, der kom ud af overenskomstforhandlingerne. Den økonomiske suppedas vil være den samme til efteråret, som den er nu.

Dernæst vil jeg sige, at når jeg taler om en udvalgsbehandling, ønsker jeg, at man får en reel drøftelse af § 5 om kalkulationsreglerne, fordi det har vist sig, at det er meget svært for erhvervslivet at leve med disse regler.

Jeg vil også gerne, at vi får en reel drøftelse af § 4 om, at de offentlige virksomheder skal melde sig til monopoltilsynet. Det er, for at bruge et moderne udtryk, det rene „papirusseri“. Kunne vi dog ikke se at få det afskaffet? Der er jo intet reelt i det. Undskyld, jeg siger det så rent ud!

[Jens Peter Jensen.]

Jeg forstår, at handelsministeren sigter på at få prislovgivningen indarbejdet i en fremtidig forbrugerlovgivning. Det vil formentlig sige, at man nu direkte sigter på at få en permanent lovgivning. Hvis det er tilfældet, vil jeg uden at tage stilling til, hvordan en sådan lovgivning skal se ud, forudskikke den bemærkning, at så er det nødvendigt allerede nu at drøfte genanskaffelsesprincippet indført i lovgivningen. Hvis dette ændringsforslag er en trædesten frem til en permanent lovgivning, beder jeg ministeren forstå også den politiske rækkevidde af, hvad der her blev bemærket.

Jeg synes også, vi bør overveje muligheden af at give fri proces i sager, som erhvervsvirksomheder skal føre over for monopoltilsynet. Det har ofte vist sig at være meget kostbart at få sin ret. Jeg ved, man har diskuteret det tidligere, men jeg tror, det i høj grad er aktuelt at gøre det igen.

Lige så kort som lovforslaget er, næsten lige så kort skal min tale være. Der ligger her nogle politiske muligheder, men deres forløb og udnyttelse afhænger af, om den højtærede minister er til at få i tale med henblik på en realitetsforhandling om disse ting.

Dagmar Andreassen: Kærligheden til denne lov er vist ikke stort større i det radikale venstre end i de to partier, der sidst har været repræsenteret på talerstolen. Den låste avancerne fast på et tilfældigt tidspunkt i 1971, den har altid været svær at overholde, og jo længere vi kommer væk fra det tidspunkt, da avancerne blev låst fast, desto sværere bliver det. Det er også svært at gå noget sted hen og hente vejledning om, hvad loven i grunden siger.

Men jeg vil modsat de to foregående talere ikke bebrejde ministeren, at der ikke er fremsat et nyt lovforslag i vinter. Dels har vi her i huset haft nok at gøre, dels tror jeg, at vælgerne har haft rigeligt at gøre med at sætte sig ind i det lovgivningsarbejde, der er blevet gennemført eller bliver det i denne samling. Jeg vil derimod sætte et meget stort spørgsmålstegn ved, om en prislov er så effektiv til at holde priserne nede, som en god konkurrence er.

Men vil man overveje at afskaffe en prislov, er det nuværende tidspunkt ikke særlig

velvalgt, for der er ingen tvivl om, at vi i sommer fortsat vil være inde i en prisstigningsbølge, sådan som vi har oplevet det de senere måneder, og hvis vi ophævede loven netop nu, ville det muligvis føre til nogle fejlslutninger. Man ville sige, at prisstigningerne skyldtes, at der ikke længere var en lov om priser og avancer, medens man dog ikke kan bruge den forklaring, så længe loven er i kraft.

Jeg vil på det radikale venstres vegne gerne tilsige støtte til udvalgsarbejdet, og kunne vi nå frem til inden udgangen af året at finde ud af, at vi havde en konkurrence, der var god nok til, at vi kunne ophæve prisloven, skulle vi hilse det med glæde.

Ømann: Handelsministeren ser sig nu nødsaget til at udsætte revisionen af en lov, der i sin tid ikke fik min støtte, og som jeg tror kun fik handelsministerens partis betingede støtte. Der er anført gode og nødvendige grunde til udsættelsen, og det må vi tage ad notam.

Når jeg dengang ikke kunne støtte denne lovgivning, var det, fordi den slækkede på selve monopolkontrollen og lagde kontrollen for tungt på industrien i almindelighed og i særdeleshed på detailhandelen. Der har været nævnt ordet „papirusseri“ heroppefra, og jeg tror, der har været en del af det.

Det var dengang. Nu er der sket en eksplosion af priserne også i detailhandelen. Det er derfor som et minimum nødvendigt, at vi opretholder denne lovgivning, selv om jeg medgiver, at jo ældre en sådan prislovgivning bliver, og jo længere tilbage i historien sammenligningspunktet for avancer og priser ligger, des mere ineffektiv bliver loven, des mere illusorisk bliver kontrollen.

Det, jeg især påpegede dengang, var, at loven ikke væsentligt rørte ved priserne på tjenesteydelser, og at den slet ikke rørte ved byggeriets priser, fordi man dér, sagde man, havde licitationsordningerne som garanti. Hvordan er det så gået? Ja, det behøver vist ikke nogen nøje dokumentation.

Tjenesteydelserne har faktisk været uden kontrol, og priserne er vokset ret uhemmet. Jeg vil erindre om et punkt som reparationspriserne for hårde hvidevarer og reparationspriserne for radio og tv. Men også nogle andre tjenesteydelser tror jeg nok det er værd at ofre opmærksomhed. Det er dem,

[Ømann.]

som falder ind under det, man kalder de liberale erhverv: advokater, ejendomsmæglere, tandlæger, læger. Det koster 60 kr. at få skrevet en recept ud på nogle ganske banale piller. Det svarer ikke til sliddet på venteværelset og på de fremlagte ugeblade.

Hvis man nu skal tænke lidt på prisdæmpning i forbindelse med antiinflationspolitik, synes jeg ikke, der har været tilbageholdenhed nok med hensyn til de offentlige takster. Det kunne godt være en klog politik at dæmpe disse takster for at dæmpe priseniveauet i det hele taget. Men det er ligesom gået i glemmebogen at kigge på de takster, pengeinstitutterne tager i renter og provisioner osv.

Der er vel også brancher i detailhandelen, som er vokset lidt vildt. Hvordan er det med møbelbranchen? Der er sket et spring i kvalitet, idet man har anvendt billigere materialer. Er der i forhold hertil sket en tilpas prisnedsættelse? Det kan monopoltilsynet vist ikke fuldt ud garantere for. Der er en utryghed her. Jeg indrømmer, at den ikke er belagt med tal, men er det nødvendigt?

Lad mig så komme tilbage til detailhandelen. Her har man haft en dispensation for avanceberegningen gående ud på tilladelse til en såkaldt disproportional fordeling af avancen. Det lyder meget fint, men det betyder bare, at man godt kan nedsætte prisen på nogle varer i forretningen og sætte den op på andre, bare gennemsnitsavancen bliver holdt.

Det er min tese — og jeg vil gerne spørge handelsministeren, om det ikke også dækker hans opfattelse — at denne dispensation har gjort enhver kontrol umulig. Jeg tror, der er mange husmødre, der har konstateret, at de den ene dag kunne gå ind og købe en dåse skinke for 8 kr. 65 øre og 3 dage senere købe den samme dåse skinke til 10 kr. 50 øre, men bare med det stempel på, at nu var der tale om en forbedret kvalitet. Jeg tror, skinkekerne smagte ens, og at den eneste forskel var stemplet. Der er her tale om en helt almindelig og helt bevidst politik for de supermarketers vedkommende, som nu mere og mere overtager denne del af omsætningen og slår flere og flere mindre detailhandlende ud. Hvad er nettoresultatet for forbrugerne?

Endelig er der i særdeleshed den store prisstigning, der har været på fødevarer. Jeg har fået en statistik fra Københavns statistiske kontor, som i virkeligheden er ganske forskrækkende. En vare som ost er siden april 1972 steget med 30 pct., sødmælk med 18 pct. — der er ikke taget de seneste stigninger med, for den kommer op på en 30 pct. inden udgangen af maj — oksesmåköd 28 pct., kalvekød 26 pct., flæskesmåkød 16 pct., svinelever 50 pct., medisterpølse 11-12 pct., kødpølse i skiver 13 pct., hvidkål 10 pct., løg 60 pct., salatagurker 20 pct., rødspætter 37 pct. Her har jeg nævnt en række varer, som så typisk indgår i et beskedent forbrug for en beskedent familie. Jeg vil gerne bede partierne overveje, om der ikke gennem denne stigning er sket en meget stor social omfordeling. Jeg vil i særdeleshed spørge handelsministeren, om han ikke er enig i, at der er sket en kolossal social omfordeling af byrderne og af købekraften i Danmark, som man må tage i agt, og som ikke kan udelades ved vore øvrige betragtninger om løn, husleje osv.

Det eneste, der ikke er steget ret meget, er fersk røget laks og havregryn; de er kun steget 10 pct. Men det kan dog ikke være denne regerings mening at henvise Danmarks arbejderbefolkning til denne menu, selv om den er interessant.

Der må altså gøres mere herved end indeholdt i prisloven. Jeg har mærket mig, at statsministeren i sit svar til Dansk Arbejdsmands- og Specialarbejder Forbund har sagt, at man må undersøge spørgsmålet om at fritage madvarerne for momsbelastningen. Der blev sagt i Ekstra Bladets leder i går, at SF havde stukket halen mellem benene i dette spørgsmål. Det er ikke rigtigt. Ved afstemningen om denne afskaffelse af moms godtgørelsen havde vi meddelt regeringen, at vi ville stemme imod, og vi stemte imod. Regeringen ville være kommet i mindretal, hvis de borgerlige partier havde turdet styrte regeringen på dette punkt.

Men tilbage til selve prisloven. Nu gives der god tid til erhvervene til at indrette sig på en ny prislovgivning. Der gives et godt varsel. Hvad vil man benytte ventetiden til? Det vil jeg gerne spørge handelsministeren om. Mon ikke man vil benytte den til at presse sine kalkulationer, sine priser, sine avancer op, så at man sikrer sig et tilpas

[Ømann.]

forbedret nyt udgangspunkt? Her ligger der et helt reelt problem, som er øjeblikkeligt, og som drejer sig om den kommende sommer. Hvad kan der stilles op over for dette ganske reelle problem, hvor der er en direkte opfordring til prisforhøjelser? Skal priserne have lov til at gå amok fra nu af og indtil et godt stykke ind i oktober, hvor en ny lov eventuelt kan være vedtaget?

Jeg vil anse det for nødvendigt, at der gøres en mere alvorlig indsats end hidtil fra monopoltilsynets side over for detailpriserne. Jeg vil henstille til handelsministerens overvejelse, om ikke denne dispensation vedrørende disproportional fordeling af avancerne i en overgangsperiode skulle ophæves, og om den ikke misbruges. Endvidere vil jeg henstille til handelsministerens overvejelse, om det i og for sig ikke ville være rigtigt at lave et generelt prisstop for tjenesteydelser. Til sidst: hvis man vil basere en regulering med byggeomkostningsindeksen som regulator for de lån, der skal gives i fremtidens boligbyggeri, vil jeg spørge — og det gælder med henblik på den fremtidige prislovgivning — om man kan holde denne branche udenfor længere under henvisning til de tilbudssystemer, der er?

SF har sine tanker om en ny prislov. Nu er der god tid til at fremkalde et desto bedre resultat. Hovedlinjerne må være en større fleksibilitet og dermed en større effektivitet.

Handelsministeren (Erling Jensen): Til hr. Erenbjergs spørgsmål, om jeg kunne tænke mig at anvende forbrugergrupper i stedet for monopoltilsynets medarbejdere, skal jeg sige, at jeg forfærdelig gerne vil anvende forbrugergrupper, ikke i stedet for, men ved siden af. Jeg tror, at noget af det afgørende er, at kontrol over for priser og kvaliteter m. v. suppleres af en vågen befolkning, hvor særlig aktive forbrugere påtager sig en særlig forpligtelse.

Når jeg nødig allerede på nuværende tidspunkt vil gå i detaljer med dette, beror det på, at det netop er dette område, forbrugerkommissionen endnu ikke har færdiggjort. Man sidder i disse måneder og overvejer det fremtidige forbrugerarbejdes organisation, og jeg føler mig overbevist om, at man med samme heldige hånd som hidtil vil komme med et forslag, som vi gennem lovgivnings-

mæssig og administrativ behandling kan gøre til et værdifuldt supplement for følingen med både priser og kvaliteter fra forbrugerside.

Hr. Hans Kjær spændte over næsten hele spektret af følelser. Der var både skuffelse, forundring og sorg i hans betragtninger, og jeg havde en lille fornemmelse af, at der også var lidt glæde, idet hr. Hans Kjær, som øjensynlig ikke har været begejstret for den lov, hans parti i sin tid var med til at gennemføre, og som vidste, at mit parti heller ikke havde været begejstret, nu nød at kunne boltre sig i den tanke, at vi dog ikke var mere ophidsede over den, end at vi selv ville videreføre den nogle måneder mere, end vi var forpligtede til. Må jeg ikke nøjes med at sige, at denne glæde under jeg ham gerne. For mig er det mere vigtigt, at vi uanset disse festlige talemåder over for hinanden får en rimelig tid til at arbejde med en lov, der kan blive bedre end den, hr. Hans Kjær øjensynlig ikke selv er tilfreds med.

Jeg er ikke uenig i det, jeg tror der blev sagt om, at det altid havde været umuligt at efterleve kalkulationsreglerne. Jeg vil ikke sige det så stærkt, som det blev sagt af hr. Hans Kjær, men jeg ville også nok føle det værdifuldt, om vi i fællesskab kunne omformulere disse regler, så de blev bedre, end de hidtil har vist sig at være.

Allerførst tror jeg det er rigtigt at bekræfte, at der har været en forpligtelse for handelsministeren til revision. Da handelsministeren ikke har kunnet opfylde denne forpligtelse i tide, har han henvendt sig til folketinget og bedt det befri ham for forpligtelsen og give ham en chance for sammen med folketinget at lave en bedre lov end sædvanligt. Det er denne henvendelse, jeg håber generelt set vil blive mødt med accept.

Hr. Hans Kjær nævner, at vi jo altid er en situation, der ligner en overenskomstsituation, men min baggrund for gerne at ville skubbe det lidt har været to hovedsynspunkter: det ene er, at der har været en tendens til at betragte en prislovgivning som en del af afslutningen på en overenskomstsituation, og det finder jeg ikke særlig logisk. Det andet, fordi prislovgivningen ligesom skulle følge som et appendiks umiddelbart efter overenskomsten, været en tendens til at gøre den til noget, der skulle laves

[Handelsministeren.]

overordentlig hurtigt. Jeg tror tværtimod, at netop en prislov, så vanskelig som den er, er vi nødt til at lave overordentlig grundigt, og hurtighed og grundighed er tit modsatte størrelser.

Jeg blev bebrejdet lidt, at jeg ikke havde drøftet et kommende lovinitiativ med erhvervene. Jeg er derfor glad for at kunne sige, at jeg ikke bare har gjort det, men også gør det. Jeg har inviteret erhvervene, og de har modtaget min invitation. Jeg ligger allerede i dag inde med adskillige erhvervsforslag, også forslag fra forbrugerorganisationer og arbejdsmarkedets parter. Jeg mener, at det er værdifuldt, at vi får lejlighed til at bedømme dem, og jeg giver dem meget gerne videre til andre, der måtte ønske at være med i en sådan bedømmelse. Jeg er lige ved at sige, at erhvervenes organisationer næsten har modtaget denne udsættelse og dens motivering mere positivt, end hr. Hans Kjær gør det i dag.

Jeg var lidt overrasket over, at hr. Jens Peter Jensen med hans traditionelle store humør ikke benyttede anledningen på samme måde som hr. Hans Kjær, men jeg skylder ham tak derfor. Også jeg må være interesseret i et omhyggeligt udvalgsarbejde nu, men især senere. Jeg er helt enig med hr. Jens Peter Jensen i, at vi er nødt til at se på den nuværende § 5 endnu en gang. Jeg er lige så enig i, at vi er nødt til at se på formuleringen af den nuværende § 4 om offentlige virksomheder. I den form, paragraffen har fået nu, er den i hvert tilfælde ikke tilfredsstillende, og bindingen i § 5 er utvivlsomt heller ikke det ideelle system.

Det er ikke min tanke at indarbejde en ny prislov som en del af en enkelt forbrugerlov, men at vise den i et billede af en samlet lovgivning, hvor forbrugernes egen aktivitet for at få mest muligt for pengene og samfundets aktivitet for at tilsikre dem det hænger sammen. Derfor tror jeg, at der er noget værdifuldt i, at vi placerer også prisloven i billedet, så at prisloven betegner, hvad samfundet kan gøre, og forbrugerlovene

giver forbrugerne nogle redskaber, de kan supplere disse muligheder med. Dermed tror jeg også, vi får en chance for at afdramatisere prisloven en lille smule.

Men jeg er enig i hr. Jens Peter Jensens betragtninger om, at ved at have gennemført prislove under skiftende regeringer i efterhånden uendelig mange år er vi vel efterhånden i en situation, hvor vi tjener både dette ting, samfundet, forbrugerne og erhvervslivet bedre ved at sige, at hvis den danske økonomiske situation pr. tradition nogenlunde ligner den, vi har i dag, er det urimeligt at foregøgle erhvervslivet, at det ingen prislov skal have. Så må vi hellere prøve at lave, som jeg tror det blev sagt, en prislov, der er så fleksibel og så generelt anvendbar, at den har mulighed for at holde et stykke tid uden at være præget af en øjeblikkelig situation eller et øjebliksbillede, som et langsigtet forsøg på bedst muligt at holde udviklingen i ave.

Jeg skal takke fru Dagmar Andreasen for hendes meget positive vurdering af den eksisterende lov og for forståelsen for, at vi skal kombinere denne lovgivning med andre love på et lidt senere tidspunkt. Jeg synes, det er værd at bekræfte fru Dagmar Andreasen i, at uanset hvilken prislov man har og kan få, er til syvende og sidst konkurrencesituationen, hvis og når den fungerer, væsentligt bedre egnet til at holde prisniveauet i ave end nogen nok så stærk prislovgivning, måske endog inklusive prisstop, som mig bekendt heller aldrig rigtig har fungeret efter hensigten, når man undtagelsesvis har forsøgt at lave det.

Jeg takker hr. Ømann for hans anerkendelse af de gode grunde til en udsættelse. Jeg kan bekræfte, at det også er min vurdering, at den nuværende lovgivning giver en skæv kontrolbyrde over for de forskellige erhvervsgrupper og en skæv dækning både af de forskellige forbrugergrupper og de forskellige varegrupper.

Jeg er glad for betragtningen om, at man ikke kan undvære en prislov. Når jeg selv har gjort mig umage for at markere det i

[Handelsministeren.]

bemærkningerne til den meget lille lovtekst, ligger deri, at jeg finder det værdifuldt, at mange erhverv, som meget naturligt har den indgangsfornemmelse, at de slet ingen lov vil have, i tide vænner sig til tanken om, at der kommer en lov. Derfor er det bedre, at vi samarbejder om at gøre den lov så god som muligt, end at samarbejdet ikke kommer til eksistens, fordi man som en form for en manifestation siger: ja men vi vil ikke samarbejde, for vi skal slet ingen lov have.

Jeg vil gerne i den forbindelse sige, at ingen må forvente, når vi er færdige med det kommende udvalgsarbejde, at vi gennemfører en lov, som erhvervene i bred almindelighed er lykkelige for. Det er heller ikke meningen med en prislov. Meningen er at gennemføre noget, som forbrugerne og samfundet kan være tilfreds med. Det er altså en målsætning til gavn for forbrugerne og samfundet. Men det, som vi ved at få lidt mere tid bør kunne gøre lidt mere ud af, er at nå de mål, vi ønsker for samfundet og forbrugerne, på en for erhvervene mindre besværlig, mindre administrativt krævende, mindre bureaukratisk måde, fordi vi i tide har draget erhvervenes erfaringer med administrationen af sådanne love ind i overvejelserne.

Hr. Ømann gennemgik den almindelige prisudvikling. Han nævnte selv, at det ikke direkte havde forbindelse med selve prislovsproblematikken, men jeg vil gerne bekræfte, at også jeg mener, at man løbende bør se til, at prisudviklingen ikke skaber en socialt skæv fordeling, som man søger at undgå på andre områder. Jeg vil på den anden side benytte hr. Ømanns betragtninger om pristigninger til lige at erindre alle parter om, at uanset hvor god en prislovgivning man får, kan den aldrig fjerne de omkostningsstigninger, som må accepteres som kommende udefra. Det, den kan fjerne, er en urimelig gevinst på nødvendige omkostningsstigninger. Det er dér, en prislovgivning sætter ind. Den kan ikke fortælle en købmand, der giver 2 kr. for en vare, at han kun må tage 1 kr. 50 øre for den. Men den kan fortælle ham, at han ikke må lægge en urimelig høj avance oven på en stor omkostningsstigning i øvrigt.

Så spurgte hr. Ømann, hvad vi skulle bruge ventetiden til. Jeg vil sige, at det ikke

er min hensigt — selv om jeg godt forstår spørgsmålene og deres idé — at benytte ventetiden til at foretage ændringer i den lov, jeg nu netop har bedt om at få udskudt. Så ville jeg kunne forstå hr. Hans Kjær skuffelse. Nu forstår jeg mere hans glæde. Min hensigt er at benytte pausen, vi nu får, til også at overveje de problemer, hr. Ømann har rejst om, hvordan vi i højere grad trækker nye områder ind under prisloven, områder, som ikke har været dækket tilstrækkeligt, bl. a. tjenesteydelsesområdet, og om denne accept af begrebet generelle dispensationer er farlig for en almindelig prisudvikling. Jeg synes, det er helt rigtigt at benytte disse måneder til omhyggeligt at gennemgå også de problemer, der er rejst af hr. Ømann, men jeg mener ikke, det skal ske ved, at vi fra den ene dag til den anden igen laver for hurtigt tænkte og for lidt langsigtede lovgivninger. Jeg tror netop, at den chance, udskydelserne af revisionen giver os, er at få gravet os noget dybere ned i prisstigningsproblematikken, end vi måske hidtil har fået gjort.

Hans Kjær: Må jeg først gøre en enkelt bemærkning til hr. Ømann, som, jeg havde nær sagt: i sin gennemgang af børsnoteringerne — men det hedder det vist ikke, når det er prisnoteringerne — ikke nævnte noget om møbeludviklingens priser, men i anden forbindelse inddrog denne branche, muligvis som en speciel hilsen til mig, selv om det aldeles må høre uden for denne debat.

Jeg ved ikke, med hvilken ekspertise hr. Ømann udtaler sig om møbelkvalitet. Jeg sætter i hvert fald et stort spørgsmålstegn ved, om der overhovedet er nogen, når han antyder, at møbelkvaliteten er blevet dårligere her i landet. Jeg kunne ønske, at han blev inviteret med ud på den møbelmesse, der placerer Danmark som verdens førende møbelland i kvalitet. Hr. Ømann har ret, hvis han mener at kunne konstatere, at der sælges flere billige møbler end før. Men det er en anden problemstilling. Det skyldes, at selv om folk får mere i løn, får de mindre tilbage på grund af den skattepolitik og omkostningspolitik, der drives her i landet, og så må de altså købe noget, der er billigere. Men hr. Ømann kunne konstatere, hvis han kiggede efter, at møbler er det vareom-

[Hans Kjær.]

råde, der er steget næstmindst i de sidste 5 år.

Jeg skal nu lade det ligge for at gøre et par enkelte bemærkninger til handelsministeren. Jeg kan være enig i den betragtning, ministeren gjorde gældende om sammenhængen mellem pris- og avancelovgivning og overenskomstsituationer, at den må man se at få væk. Men det har der netop også været rig anledning til for ministeren at gøre. Det behøver ikke altid at være efter overenskomstforhandlingerne. Det kunne også være før, for vi lever jo konstant i disse mærkelige intervaller.

Når ministeren som en slags trøst siger, at han allerede i dag ligger inde med forslag, må jeg sige, at jeg ikke synes, det er „alle-rede“.

Forsigtigt udtrykt — næsten endnu mere forsigtigt udtrykt end i fremsættelsen — siger handelsministeren så, at erhvervenes organisationer er mindre kritisk indstillet over for det, der nu sker ved udskydelsen, end jeg er. Ja, det er da muligt. Jeg ved ikke, om erhvervenes organisationer efterlever Luthers ord: „Om også I gik på brændende kul, skulle I tænke på, at I gik på roser.“ Der kan jo være momenter i denne tilslutning, som jeg ikke har baggrund for at bedømme, da jeg ikke ved, hvilke fornemmelser disse mennesker har fået i forhold til, hvad der ellers truede dem. Men så vidt jeg husker, havde ministeren tirsdag den 8. maj 1973 et møde med erhvervene, og efter min erindring var der i den uge en artikel i Ingeniør- og Bygningsvæsen fra en repræsentant for bilbranchen, som gjorde gældende, at nu måtte man opføre med denne fjollede lovgivning, som ingen mennesker kunne leve med. Fredag den 4., altså før det møde, kunne jeg læse på bagsiden af Børsen, at formanden for tekstilgrossisterens brancheforening meget hårdt angreb vilkårene, og i radioen lørdag den 5. hørte jeg et referat, hvor formanden for detailmejerierne på deres landsmøde fremkom med et ganske alvorligt angreb, fordi man stadig væk ikke havde taget det op til revision. Så i hvert fald kan jeg sige: forsigtigt udtrykt har tilslutningen ikke været altomfattende.

Ministeren siger, at blandt mine følelser var også en glæde, og det kunne jeg kun

oversætte til en slags skadefryd. Det er nu at tillægge mig motiver, som ligger mig fjernt. Men ministeren kunne have glædet mig, hvis han i tide havde sørget for at leve op til den forpligtelse, han har. Så havde han også fritaget mig for sorg. Nu sidder jeg med sorgen uden glæden ved skadefryd. Og må jeg altså stadig væk konstatere: det er ministerens ansvar og ikke mit.

Ømann: Jeg takker handelsministeren for den velvilje, hvormed de emner i deres substans blev modtaget, som jeg omtalte. Det, jeg prøvede på at gøre klart, var, at i og med at handelsministeren bebuder en revision af loven til efteråret, sker der en udvikling, og det er denne udvikling, jeg mener det vil være gavnligt at tage højde for. Jeg påpegede nogle områder, hvor det nok var særlig nødvendigt at tage højde for udviklingen. Jeg beklager, at handelsministeren ikke ser på dette spørgsmål ud fra samme nødvendighed.

En anden ting er, at handelsministeren sondrede stærkt imellem de prisstigninger, der kommer udefra, og dem, som hidrører fra ændrede kalkulationsregler og forøget avance. Den sondring er jeg enig i, og jeg synes også, jeg selv trak den skarpt op. Men jeg havde alligevel fra handelsministerens side forventet lidt mere sympati for den idé, der ligger i at holde fundamentale leveomkostninger nede i pris. Er det i og for sig ikke ud fra konkurrencehensyn, ud fra almindelige inflationshensyn en god politik, uanset at det også er en god socialpolitik, uanset, hvorfra stigningerne hidrører? Jeg havde ventet mig en tilslutning til den erklæring, som statsministeren har afgivet. Finansministeren har jo sagt, at han ville undersøge dette spørgsmål.

Handelsministeren (Erling Jensen): Jeg bemærkede med interesse, at hr. Hans Kjær nu også drog hr. Martin Luther ind i debatten. Det, jeg husker bedst, var, da Martin Luther sagde: „Hvad jeg skrev, det skrev jeg.“ Men det er åbenbart ikke det citat, hr. Hans Kjær tænkte på. (*Poul Hartling:* Det var ikke Martin Luther, men Pontius Pilatus, der sagde det!). Nå, det var ikke ham, dér kan man se; det troede jeg jeg kunne få hr. Hans Kjær til at tro på i hvert fald. Jeg

[Handelsministeren.]

beklager min fejlagtige erindring. Vi må hastigt gå videre. Det er jo godt, at jeg ikke er blevet kulturminister. (*Munterhed*).

Derimod vil jeg godt sige til hr. Hans Kjær, at jeg tror, vi har misforstået hinanden en lille smule, når det drejer sig om erhvervenes holdning. Jeg ønsker ikke at få dette folketing til at tro, at erhvervene er godt tilfredse med den lovgivning, hr. Hans Kjær og hans parti og andre har skabt, eller ønsker, at den skal fortsætte. Jeg er enig i, at der er en almindelig utilfredshed med denne lov, og jeg tror næsten, der har været det, siden den blev skabt. Men midt i denne utilfredshed, midt i dette absolutte ønske om snarest muligt at få disse regler ændret, er der altså også for mig at se en forståelse for, at når man skal have ændringer, så må man hellere skabe disse ændringer i en sammenhæng, hvor de får en bedre relation til udviklingen, og hvor de ikke bliver unødigt dramatiseret, fremfor at gennemføre dem isoleret og måske oven i købet i forbindelse med ganske særlige økonomiske eller politiske situationer.

Til hr. Ømann, over for hvem jeg skal undlade at komme med nogen form for historiske citater, skal jeg sige, at jeg er enig i hr. Ømanns betragtninger om, at det er noget overordentlig vigtigt at holde fundamentale leveomkostninger nede. Når jeg skuffer hr. Ømann ved ikke at gå ind i denne problematik, så er det, fordi den ikke ligger i prisloven, og det er mig ikke muligt at se, hvordan hr. Ømann kan lægge dem ind i en prislov. Det er ikke prislovens idé at gå ind i dette. Derimod er der en idé i det, som statsministeren og finansministeren har peget på, at gå ind i foranstaltninger, der tager sigte på at subsidiere disse vigtige varer eller fjerne bestemte udviklingstendenser på forhånd. Det er jeg helt enig i; der kan ikke konstateres noget modsætningsforhold mellem statsministeren, finansministeren og mig på det område. Jeg ønsker bare at skabe den sontring, at vi bruger en prislovgivning til det, en prislovgivning er skabt til.

Jeg må måske lige i den sidste forbindelse sige, at for det første skal man være opmærksom på, at den prislov, vi har, fortsætter i disse måneder. For det andet er det

ikke min opfattelse, at man med viden om en kommende prislov vil være så overordentlig interesseret i at skabe nye udviklinger; det er nærmere min tro, at man vil være klar til at lægge sig i stilling i relation til den kommende prislov på en fornuftig måde.

(Kort bemærkning).

Hans Kjær: Det ligger jo i hele den meget fyldte sals tanker, at man havde ventet, ministeren havde citeret: „Her står jeg, jeg kan ikke andet.“ Det havde passet på ministerens situation.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til erhvervsudvalget, Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om ændring af forretningsorden for folketetinget.

(Forslaget til folketingsbeslutning (nr. XXXI) findes i tillæg B. sp. 1969 i betænkning og indstilling fra udvalget for forretningsordenen).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Forslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til anden (sidste) behandling sattes til forhandling under ét.

K. J. Mortensen: Når man nu under denne sag diskuterer ændringer i forretningsordenen, selv om det kun er ca. 8½ måned siden, der sidst er vedtaget ændringer i denne, kan dette måske synes at være arbejde, som kunne vente, især hvis vi har så travlt, som man siger, vi har, og især når man ser på salens fyldningsgrad i dag.

På den anden side har man indhøstet en hel del erfaringer vedrørende de faste ud-